

Rüştü Bozkurt

rustu.bozkurt@dunya.com

Reel sektör gündemini sorgulayalım

Veri, bilgi ve anlamanın olmazsa olmazı olan "envanter" sorununu çözmeden, ne dünyayı anlamamız mümkündür ne kendi olanak ve kısıtlarımızı. Dünya ihtiyaçlarını bilmeden, kendi olanak ve kısıtlarımızı anlamadan da geleceği inşa edecek fikir ve projeler üretemeyiz.

Yaşananların heyecanından ne kadar hızlı ayrılır; hayatın öz gerçeğine dönersek, geleceği inşa etme gücümüz o kadar artar. Geleceği inşa etmeyi yönlendirecek olan da "doğru bakış açılarının oluşturacağı doğru gündemdir". Siyasi oluşumlardan, makroekonomik çerçeve oluşturan konulardan ayrışarak, hep birlikte reel ekonominin gündeminde hangi konuların yer alması gerektiğini tartışmalıyız.

Reel sektör için önerdiğim gündem maddelerinin her biri epey zamandır tartışılan; üzerinde yazılan ve çizilen konulardır. Yazıda yer verilen konuların hiçbiri sır değildir; bu konularda başka toplumların yaptıklarının da gizli ve saklı bir yanı yoktur.

Bu satırları okuyan iş insanları, iş dünyasındaki sivil toplum örgütlerinin yöneticileri, malumatları bilgiye dönüştürerek paketleyip dağıtan medya mensupları "önerilenler gereksiz ve anlamsız" diye düşünüyorlarsa, gerekçelerini içtenlikle öğrenmek isterim; kendilerini alıcı bir ruhla dinlemeye hazırım. Eğer, "karşı-gerekçeleri" yoksa herkesi, önerilen gündem maddelerinin toplumun zihnine yer etmesi ve benimsenmesi için söz söylemeye, yazmaya, sosyal medyada konuyu tartışmaya çağırıyorum.

Beş maddelik "reel ekonomi gündemi"

Birikimlerim bana beş maddelik bir "reel ekonomi gündemi" önermemin doğru olacağını düşündürüyor: Birincisi, uzun yıllardır üzerinde durduğumuz "dinamik envanter" sorunudur. Ülkemizde sağlıklı envanterler olmadığı için dünya genelindeki gelişmeleri sezme, anlama ve açıklama konusunda yetersizlik var. İçe dönük baktığımızda, kendi olanak ve kısıtlarımızla ilgili envanterlerimiz olmadığı için aşırı ve noksan değerlendirmeler nedeniyle kendi gerçekliğimizden uzaklaşan kararlar kaynakların, etkin ve verimli değerlendirilmesini engelliyor. Kültürümüzün bütün değerleri ve

Gelişmiş ülkeler kervanına katılmak istiyorsak, yeni oluşumların öncüleri arasında yerini almalıyız ki yeni normalin standartlarını izleyen toplum olma yerine standartları belirleyenler arasında yer edinebilelim.

unsurları, "kendini bilmenin önemini" işaret ettiği halde, neden seferberlik anlayışıyla "net bilgiyi" besleyecek ve geliştirecek olan envanter konusunda ciddi adımlar atamadığımızın inandırıcı gerekçeleri ortaya konamıyor. Yirmi yıldır durmadan tekrarladığımız "envanter sorununu" çözmeden etkin bilgi, etkin kaynak koordinasyonu, etkin planlama ve etkin odaklama ve etkin sonuçlar almamız mümkün müdür? Cephanesiz bir savaş kazanmak ne denli mümkün değilse, varlıklar konusunda envanteri olmayan toplumda kalkına yarışını kazanmak da o kadar mümkün değildir. Bilginin ve analitik yeteneklerin rekabette bir numaralı girdi haline geldiği günümüz dünyasında, envantersiz iş yapılabilir ama tam, temiz, doğru iş yapmak mümkün değil. Makro ölçekteki politika ve uygulamalar kendi gerçekliğimize uygun olabilir ama mikro ölçekte iş yeri yönetimlerinin gerekli veri, bilgi ve anlama derinliği olmaması nedeniyle doğru alternatif tepki stratejileri üretemiyorsa, rekabet yarışında etkili bir konumlanmanın yaratılması imkansızdır. Envanter, veri, bilgi, analitik ve anlama konusuna, makro sorunlar kadar zaman ayırmazsak, içine düştüğümüz kısırdöngülerin çıkmazında durmadan debeleniriz.

Üç önemli adım

Gündemin ikinci maddesi, ucuz-emek odaklı, düşük ve orta teknolojiye dayalı üretim sistemimizin "dönüştürme ve işlem süreçlerini" yeniden yapılandırarak, ileri-teknoloji donanımlı, rekabet edebilir ölçeklerde ve rekabet edebilir çağdaş teknikleriyle yönetilen yetkinliklerle donatmaktır. Makinelerin birbiriyle iletişiminin yaratacağı etkinlik ve verimliliklerle başa çıkmak istiyorsak; adına ister akıllı imalat diyelim, isterse endüstri 4.0 koyalım, yeni gelişmeleri gözardı edemeyiz. Üretim sistemimizi teknolojik gelişmelerle donatmalı ve uyumlandırmalıyız. Mevcut üretim sistemimizi uyumlandırmak istiyorsak, "yeniden yapılandırma" çalışmalarını gündemde canlı ve diri tutmalıyız. Yeni yapılandırma önce bakış açılarımızı, ardından da öngörme ve önlem alma disiplinini, sistem kurma becerisini, ödünsüz gözetim ve denetleme yapma konularının bütününü kapsamalıdır.

İleri-teknolojik donanım ve yüksek katma değerli ürün aşamasına geçmek için ciddi bir «yatırım stratejisi»; daha da önemlisi «yatırım iklimi» yaratacak siyasi, ekonomik ve sosyal istikrar gerekiyor. Yatırım ortamı ve iklimi yaratmanın bir projesi, iç tutarlılığı olan bir planı yoksak, sadece çerçeve önlemlerin toplumu yaratılmak istenen sonuca götürmesini beklemek saflık olur.

Gündemde yer alması gereken üçüncü konu, küresel ve ağ toplumuna dayalı yeni endüstri yapılanmasının etkili olabilmesi için atılması gereken üç adımın içselleştirilmesidir: Öncelikle, kendi olanak ve kısıtlarımızı dikkate alarak, rekabet edebilir alanların keşfedilmesidir. İkinci adım, yapılacak işlerin tanımlanmasıdır. Son adımı da iletişim kurarak, hedeflere götürecek yol ve yöntemlerin uygulanması. Bu açıdan bakıldığında, küçük ve ya da büyük ölçekli iş yerlerinin yurtiçinde kendi aralarında, yurt dışındaki partnerleriyle ilişki kurarak "eşleşmeleri" ortak yarar üretmek için proje olarak ele alınmalı.

Gündemde mutlaka yer alması gerektiğini düşündüğümüz dördüncü madde, makinelerin birbiriyle iletişimin yaratacağı yeni ürün, üretim yöntemi, kaynak kullanma, sektör yapıları, daha genel anlatımıyla üretim alt sistemleri ve sistemlerin sistemini yeniden yapılandırmasıdır. Üç boyutlu baskı ve eklemeli üretim teknikleri, analitik 3.0 aşamasına geçiş, insan kaynağı 2.0 gibi yeni oluşumları anlatan kavramları ve düşünceleri içselleştirmenin bir ulusal proje olarak ele alınması, dünyayı sezme ve anlamanın gereğidir. Başta medya olmak üzere bütün kuruluş ve kurumların doğru kavram içerikleriyle ortak dil yaratmaları, gelişmeleri yakalamamız, öncü değerler üretebilmemizin zorunlu adımlarından biridir.

Sistem tasarlamalıyız

Gündemin beşinci maddesi, özgür bir ortamda, özgün tasarımlar yaparak, sadece araç-gereç değil sistem tasarlayabilecek ve üretecek düzeye ulaşmanın gereklerini yerine getirecek politikaların üretilmesidir. Gelişmiş ülkeler kervanına katılmak istiyorsak, yeni oluşumların öncüleri arasında yerimizi almalıyız ki, yeni normalin standartlarını izleyen toplum olma yerine, standartları belirleyenler arasında yer edinebilelim.

Özetlemek gerekirse veri, bilgi ve anlamanın olmazsa olmazı olan «envanter" sorununu çözmeden, ne dünyayı anlamamız mümkündür; ne kendi olanak ve kısıtlarımızı... Dünya ihtiyaçlarını bilmeden, kendi olanak ve kısıtlarımızı anlamadan da geleceği inşa edecek fikir ve projeler üretemeyiz.

Dijital-odaklı ileri teknolojik donanımlarla üretim sistemimizi rekabet edebilir koşullara uyumlandırmak ciddi yatırımlar gerektirmektedir. Yatırımların doğru yerde, doğru alana, doğru zamanda yapabilmemiz için ihtiyaçlarımızı net alarak tanımlayan bir tartışmayı yaygınlaştırmak ve derinleştirmek gerekir ki bir "strateji kavramı" içeren iş yapılabilir.